

Eesti kodanikuühiskonna arengu kontseptsiooni rakendamise tegevuskavade elluviimise ja täitmise hindamise ning kodanikuühiskonna ja riigi koostöö arendamise valitsuskomisjoni istungi

PROTOKOLL nr 1

14.02.2020

DELTA 25.02.2020 nr 1-20/43

Juhatas: Riina Solman

Protokollis Marten Lauri

Osalesid: Aare Vilu (Haridus- ja teadusministeerium), Agu Laius (SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital), Avo Üprus (Eesti Kirikute Nõukogu, lahkus enne päevakorrapunkti nr 3), Ivar Hendla (Riigikantselei), Kai Klandorf (Vabaihenduste Liit), Katrin Viru (Eesti Väitlusselts), Krista Habakukk (Eesti Külaliikumine Kodukant), Liis Kasemets (Mõttekoda Praxis), Mall Hellam (Avatud Eesti Fond), Maris Neeno (Eesti Noorteühenduste Liit, Skype'i vahendusel kuni päevakorrapunkti nr 2 lõpuni), Ott Kasuri (Eesti Linnade ja Valdade Liit), Piret Hartman (Kultuuriministeerium), Taavi Kurvits (Maaeluministeerium), Tarmo Tüür (Eesti Keskkonnaühenduste Koda), Tom Kagovere (Rahandusministeerium), Vassili Golikov (Sillamäe Lastekaitse Ühing), Raivo Küüt ja Martin Tulit (Siseministeerium)

Puudusid: Kristiina Hunt (Sotsiaalministeerium), Heiki Hepner (Riigikogu liige, kodanikuühiskonna toetusrühm), Justiitsministeerium

Kutsutud: Marten Lauri, Kersti Ringmets (Siseministeerium)

Päevakord:

1. Kodanikuühiskonna programmi 2021–2030 kinnitamine kooskõlastusringile esitamiseks
2. Ülevaade kodanikuühiskonna ja SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital rollidest
3. SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital nõukogu vabaihenduste esindajate nimetamise konsulteerimine

1. Kodanikuühiskonna programmi 2021–2030 kinnitamine kooskõlastusringile esitamiseks

Marten Lauri andis ülevaate Kodanikuühiskonna programmi 2021–2030 koostamisest. Programm saab olema osa koostatavast rahvastiku ja sidusa ühiskonna arengukavast, mis tähendab, et kuni arengukava koostamise lõpuni täiendatakse vajadusel Kodanikuühiskonna programmi ning korraldatakse vajadusel täiendavaid kaasamisüritusi.

Programmi visioon aastaks 2030: Eestis on aktiivsed, avatud, haritud ja ettevõtlikud inimesed, kes kogukondade ja vabaihenduste kaudu seisavad demokraatlike väärtuste, sidusa ja peresõbraliku ning vaba ja turvalise ühiskonna eest ning võtavad vastutust ja panustavad riigi

kestlikkusse. Riigis on mitmekesised läbipaistvad kodanikualgatuse toetamise võimalused ja toetatakse uusi lähenemisi ja lahendusi ning võimaldatakse kogukondadel otsuste tegemisel kaasa rääkida.

Peamised väljakutsed, mida programm käsitleb, on:

- Kuidas suurendada kogukondades kodanikuaktiivsust, mis panustab elukvaliteeti ja riigile olulistesse teemadesse?
- Kuidas võimestada juriidilise vormita kodanikualgatust?
- Kuidas kasutada vanemaealiste ja noorte ühiskondlikus elus osalemise potentsiaali ja säilitada vabatahtlikus tegevuses osalejate osakaal?
- Kuidas tegeleda eesti keelt mittekönelevate elanike ühiskondliku aktiivsusega ja kuidas võimestada vene töökeele ühendusi ja piirkondi?
- Kuidas tõhustada vabauhenduste finantsmajanduslikku oskusteavet ja tegevust?
- Kuidas edendada annetamiskultuuri, kujundada hoiakuid ja suhtumisi ning mõjutada neist tulenevat käitumist?
- Kuidas laiendada annetamise võimalusi?

Programmile on kavandatud kaks meetet ja viis programmi tegevust.

Arutus tegid ühiskomisjoni liikmed järgmised ettepanekud:

- ühendada kodanikuühiskonna mõju suurendamise ja arengu toetamise ning usuliste ühenduste arengu toetamise meetmed
- määrata programmi sihttasemed aastani 2024 kaasa arvatud
- lisada programmi juurde eelarvevaade neljaks aastaks
- lisada programmi mõõdik mitte-eestlaste ühiskondliku aktiivsuse kohta
- lisada tegevuste/alatulemuste tasandile vajadus jätkata vabatahtliku sõbra märgise arenguprogrammiga
- täpsustada ning vajadusel selgitada, miks on Eesti Evangeelse Luterliku kiriku võimekuse tõus eraldi alatulemustes välja toodud.

Otsustati:

- Siseministeriumil täiendada Kodanikuühiskonna programmi 2021–2030 ühiskomisjonis tehtud ettepanekutega.
- Siseministeriumil esitada uuendatud versioon Kodanikuühiskonna programmist 2021–2030 ühiskomisjoni liikmetele hiljemalt 20. veebruaril 2020. a kinnituse saamiseks tähtajaga 26. veebruar 2020. a.

2. Ülevaade kodanikuühiskonna ja SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital rollidest

Raivo Küüt andis ülevaate kodanikuühiskonna ja SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital rollidest. Ta tutvustas poliitika kujundamise partnereid, instrumente ja elluviimise struktuuri ning EKAK ühiskomisjoni ja KÜSKI paiknemist ja rolle selles struktuuris.

Küüt selgitas, et vastavalt EKAK ühiskomisjoni töökorrale kinnitab ühiskomisjon kodanikuühiskonna arengukava täitmise aruandeid ja uue perioodi kodanikuühiskonna arengukava ning selle rakendusplaani eelnõu Vabariigi Valitsusele esitamiseks. Samuti hindab komisjon ja annab soovitusi EKAKi koostööpõhimõtete järgmiseks ning arutab probleeme ja ettepanekuid EKAKi koostööpõhimõtete ja kodanikuühiskonna arengukava rakendamisel ning avaliku võimu ja kodanikualgatuse koostöös, ning pakub lahendusi.

SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital asutajaõiguste teostaja on põhikirja kinnitamisega võtnud endale täiendavalt kohustuse konsulteerida nõukogus muudatuste tegemist EKAK ühiskomisjoniga.

Oluline on teha vahet KÜSKil ja kodanikuühiskonna teistel organisatsioonidel. KÜSK viib ellu koostöös kodanikuühiskonnaga välja töötatud kodanikuühiskonna arengukava või programmi. Seega ei kujundata KÜSK is ega selle nõukogus poliitikat. Kodanikuühiskonna arengukava ja programmi alusel antakse selle eest vastutava rahvastikuministri suunistega KÜSKile ressursid nende meetmete (mida teha) elluviimiseks. Selle elluviimist (kuidas) otsustab KÜSK oma nõukoguga.

Küll aga on oluline tõsta vabaühenduste oskusi ja koostöövõimet poliitika kujundamise tasemel kaasa rääkida läbi erinevate huvikaitse organisatsioonide. Seda nii riiklikul kui ka kohalikul tasandil. See on oodatud ja teretulnud. Seal toimub poliitika kujundamine ja suurte eesmärkide seadmine.

3. SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital vabaühenduste esindajate nimetamise konsulteerimine

SA Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) põhikirja punkti 3.1 järgi konsulteerib asutajaõiguste teostaja nõukogu liikmete nimetamiseks EKAK ühiskomisjoniga. Marten Lauri tutvustas konsulteerimise protseduuri.

KÜSKi nõukogus on kuni pooled riigi ja vähemalt pooled vabaühenduste esindajad. Kokku on nõukogus seitse liiget, neist neli vabaühenduste esindajat. Vabaühenduste esindajate leidmiseks kuulutas rahvastikuminister välja avaliku konkursi, kuhu laekus 18 avaldust.

Ühiskomisjon otsustas, et Avo Üprus taandab end arutelust ja lahkub ruumist, sest on ise samal ajal nii ühiskomisjoni liige kui kandidaat.

Rahvastikuminister Riina Solman selgitas, et asutajaõiguste teostaja eesmärk on leida KÜSKile nõukogu, kes parimal viisil aitab luua tingimused kodanikuühiskonna edasiseks arenguks üle Eesti, toob värskaid mõtteid ja aitab edendada KÜSKi organisatsioonina.

Toimus arutelu kandidaatide osas, mille käigus tehti ettepanek kaaluda noorte ja/või keskkonnavaldkonna kogemusega inimeste kandidatuuri.

Rahvastikuminister, olles konsulteerinud vabaühenduste esindajate nimetamist ühiskomisjoniga, otsustas nimetada kolmeks aastaks KÜSKi nõukogusse vabaühenduste esindajatena järgmised inimesed:

- **Aage Õunap** töötab MTÜ Eesti Lasterikaste Perede Liidu presidendina ja SA Pere Sihtasutuse juhatuse liikmena. Aage on nelja lapse emana üks perekaardi programmi Eestisse tooja ja juurutaja, mille alusel lasterikkad pered saavad erinevatelt ettevõtetelt soodust. Näen, et Aage saab tuua nõukogusse ettevõtete koostöö, võrgustikutöö üles ehitamise ja organisatsiooni arendamise kompetentse. Aage elab Viljandis ja saab aidata KÜSKil Viljandis kohaneda.
- **Avo Üprus** on EELK Diakoonia ja Ühiskonnatöö SA ning Ühiskonnatöö SA juhataja. Avo on pikaajaline kogemus vabatahtlikus tegevuses, sotsiaalses ettevõtluses ja rahvusvahelises koostöös. Ta on ka tuntud Harkujärve küla kogukonna arendamisel ning aitab nõukogusse tuua usuliste ühenduste häält. Lisaks esindab Avo KÜSKiga seotud mälu – ta on olnud kunagise regionaalministri Siim Kiisleri nõunikuna KÜSKi sünni ja arengu kõrval seisnud.

- **Irene Käosaar** töötab Integratsiooni Sihtasutuse juhatajana ning tegutseb mitmes vabaühenduses – ta on Eesti Lastekaitse Liidu vanematekogu liige, Maarjamaa Hariduskolleeegiumi hoolekogu aseesimees ning liige Pärandkoosluste Kaitse Ühingus ja Liivi Sõprade Seltsis. Irene on ekspert Ida-Virumaa ja muukeelsete elanike ühiskondliku aktiivsuse suurendamise küsimustes ning tal on kogemus ka asutuse kolimisega.
- **Viljam Borissenko** on Avatud Lootuse Fondi juhatuse liige ja koostöö koordinaator. Ta on alustanud oma tegevust kodanikuühiskonnas vabaühenduse teenuse tarbijana, kuid kasvanud vabaühenduse eestvedajaks, kes täna juhib sõltuvushaigustest vabanemiseks rajatud rehabiliteerimisteenuseid pakkuva võrgustiku katuseorganisatsiooni. Viljam on tugev võrgustikutöö arendamisel ning MTÜ Lootuse Küla Päästeseltsi asutajaliikme ja pikaajase juhina aitab KÜSKI nõukogusse tuua ka kliendikeskset vaadet.

Lisaks neljale vabaühenduste esindajale on KÜSKI nõukogus ka kolm riigi esindajat – Siseministeeriumi esindaja Raivo Küt, Rahandusministeeriumi esindaja Eha Paas ning kolmas, kelle nimetamiseks teeb rahvastikuminister ettepaneku Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

4. Mall Hellami eriarvamus

Mall Hellam juhtis tähelepanu, et ühiskomisjoni liikmetele ei saadetud kandidaatide esitatud materjale kirjalikult ette, vaid jaotati paberkandjal istungi alguses, ning konsulteerimine toimus seetõttu ajapuuduses, kiirustades ja infovaakumis.

Mall Hellam osutas ka sellele, et üks nimetatud vabaühenduste esindaja ei esinda vabaühendust ning seega võib KÜSKI uues nõukogus olla vähem vabaühenduste esindajaid kui KÜSKI põhikiri ette näeb.

5. Siseministeeriumi selgitus eriarvamusele

Siseministeerium selgitas, et kuna konkursikuulutusega otsiti vabaühenduste esindajaid ning iga kandidaat kirjeldas avalduses, kuidas tema vabaühendusi esindab, loetakse kõik 18 kandidaati vabaühenduste esindajaks.

Kandidaatide materjalide mitte ette saatmist põhjendas siseministeerium sellega, et kuna isikuandmed on konfidentsiaalsed ja eksisteeris oht nende lekitamiseks avalikkusele, mis võis kaasa tuua kandidaatide huvide kahjustamist.

allkirjastatud digitaalselt

Riina Solman
koosoleku juhataja